

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.018.4.2023

Pan
Krzysztof Sobejko
Wójt Gminy Leżajsk
ul. Opalińskiego 2
37-300 Leżajsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/041 – Realizacja działań na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Polsce

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Leżajsku ul. Opalińskiego 2, Leżajsk 37 - 300, zwany dalej „Urzędem”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Krzysztof Sobejko, Wójt Gminy Leżajsk od 16 listopada 2014 r. (akta kontroli str. 1)
Zakres przedmiotowy kontroli	Prowadzenie działań na rzecz utrzymania dobrego stanu wód lub jego poprawy, w tym osiągnięcie celów środowiskowych dla wód.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 – 2023 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Alina Walenia, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/150/2023 z 21 lipca 2023 r. (akta kontroli str. 2)

¹Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że nie wszystkie działania podejmowane przez Wójta Gminy Leżajsk na rzecz utrzymania dobrego stanu wód oraz jego poprawy, w tym osiągnięcia celów środowiskowych dla wód w latach 2018 – 2023 (I półrocze) realizowane były prawidłowo.

Rzetelnie sporządzane były roczne sprawozdania z realizacji działań zawartych w Programie wodno-środowiskowym kraju na lata 2016 – 2021 (dalej: aPWŚK) oraz w Planach gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Wisły (dalej: laPGW) na obszarze dorzecza Wisły na poszczególnych jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP) położonych na terenie Gminy.

Kontrola wykazała, że Wójt Gminy prawidłowo podejmował działania mające na celu poprawę jakości wód na obszarze wydzielonych na terenie Gminy JCWP, a określonych w aPWŚK. Na terenie Gminy, w tym także na obszarze obejmującym wydzielone JCWP przeprowadzane były inwestycje dotyczące budowy/rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej. W latach 2018 – 2022 na terenie Gminy wybudowanych/rozbudowanych zostało 130,22 km długości sieci kanalizacji sanitarnej i wykonanych zostało 1380 przyłączy. Wydatki na ten cel pochodzące z budżet Gminy i środków UE wynosiły łącznie 35.990.132 zł.

W latach 2018 – 2022 systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objętych zostało 100% nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych przez mieszkańców. Stosownie do przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu porządku i czystości na terenie gminy*³ (dalej: ucpg) Gmina prowadziła kontrole przedsiębiorców w zakresie wypełniania warunków wykonywania działalności gospodarczej dotyczącej odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli ewidencja zbiorników bezodpływowych była prowadzona nierzetelnie, gdyż dane w niej zawarte nie były na bieżąco aktualizowane.

Negatywnie należy ocenić także fakt, że w okresie objętym kontrolą w dziewięciu z 13 miejscowości wchodzących w skład Gminy nie przeprowadzono żadnej kontroli w zakresie wywiązywania się przez właścicieli nieruchomości z obowiązków prawidłowego zagospodarowania ścieków sanitarnych. W okresie tym Urząd przeprowadził łącznie 207 kontroli bezodpływowych zbiorników i 25 kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1.1.2. Prowadzenie działań na rzecz utrzymania dobrego stanu wód lub jego poprawy, w tym osiągnięcia celów środowiskowych dla wód

Opis stanu faktycznego

1. Ustalono, że rzetelnie i terminowo sporządzane były sprawozdania⁵ za lata 2018 - 2022 dotyczące postępów w realizacji działań zawartych w planach gospodarowania

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu i porządku na terenie gminy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1469 ze zm.).

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Sprawozdanie za 2017 r. zostało przekazane ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej w terminie do 28 lutego 2018 r.

wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz w planach zarządzania ryzykiem powodziowym⁶.

Sprawozdania⁷ za lata 2018 – 2022 zostały sporządzone według obowiązujących wzorów i przesłane w formacie Excel na adres e-mailowy do ministra właściwego ds. gospodarki wodnej.

Sprawozdania były wysyłane terminowo do 28 lutego każdego roku drogą elektroniczną, tj.:

- za 2018 r. do Ministra Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej przesłane w dniu 27.02.2019 r. na e-maila sprawozdania@mgm.gov.pl
- za 2019 r. do Ministra Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej przesłane w dniu 28.02.2020 r. na e-maila sprawozdania@mgm.gov.pl
- za 2020 r. do Ministra Infrastruktury przesłane w dniu 26.02.2021 r. na e-maila sprawozdania@mi.gov.pl
- za 2021 r. do Ministra Infrastruktury przesłane w dniu 24.02.2022 r. na e-maila sprawozdania@mi.gov.pl.
- za 2022 r. do Ministra Infrastruktury przesłane w dniu 27.02.2023 r. na e-maila sprawozdania@mi.gov.pl.

W sprawozdaniach za lata 2018 – 2022 uzupełniane były arkusze PGW⁸ w oparciu o dane Urzędu przedstawiające opis działań realizowanych przez Gminę i wynikających z aPWŚK.

Zakres sprawozdań przedstawiał się następująco:

- za 2018 rok:

Arkusz **PGW** dotyczył działań wskazanych w aPWŚK, który był częścią Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i określał realizację następujących inwestycji w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Brzoza Królewska (planowane koszty realizacji 12.961.777 zł), Biedaczów i Gwizdów, Rzuchów, Piskorowice (planowane koszty realizacji 4.080.792 zł) oraz budowy oczyszczalni ścieków w Wierzawicach (planowane koszty realizacji 4.000.000 zł). Wyżej wymienione działania dotyczyły obszaru dorzecza Wisły w części wód objętej JCWP wymienionych w aPWŚK jako zadania Gminy: Leszczynka RW20001622692 (kod JCWP), JCWP Lubinka RW200017227129 (kod JCWP) i JCWP – Dopływ spod Cieplic RW20001722716 (kod JCWP). Zadania te dotyczyły gospodarki komunalnej w grupie działań pod nazwą „Realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” i finansowane były ze środków krajowych i europejskich. Realizacja tych zadań była zaplanowana na lata 2005-2021.

- za 2019 rok:

Arkusz **PGW** określał realizację działań wskazanych w aPWŚK obejmujących następujące inwestycje w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Brzoza Królewska (planowane koszty realizacji 12.961.777 zł), Biedaczów i Gwizdów, Piskorowice, Rzuchów (planowane koszty realizacji 4.080.792 zł) oraz budowy oczyszczalni ścieków w miejscowości Wierzawice (planowane koszty realizacji 4.000.000 zł). Zadania zostały zaplanowane na lata 2005-2021, z czego w 2019 r. zakończono budowę kanalizacji w miejscowości Biedaczów i Gwizdów. Działania te zostały zrealizowane na obszarze dorzecza Wisły w części wód objętej JCWP

⁶ sprawozdania za lata 2018 – 2022 przekazywane były do ministra właściwego ds. gospodarki wodnej. Sprawozdania dotyczyły trzech obszarów, tj. postępów realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i krajowym programie ochrony wód morskich.

⁷ Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie zakresu informacji z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich (Dz. U. poz. 2390)

⁸ Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły (MP. 2011 nr 49 poz. 549)

wymienionych w aPWŚK jako zadania Gminy: Leszczynka RW20001622692 (kod JCWP), JCWP Lubinka RW200017227129 (kod JCWP) i JCWP – Dopływ spod Cieplic RW20001722716 (kod JCWP).

- za 2020 rok:

Arkusz **PGW** określał realizację działań wskazanych w aPWŚK obejmujących następujące inwestycje dotyczące: budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Brzoza Królewska (planowane koszty 14.002.444 zł), Maleniska (planowane koszty 1.805.156 zł), Biedaczów i Gwizdów (planowane koszty 633.489 zł), Hucisko (planowane koszty 1.807.393,58 zł) oraz budowy oczyszczalni ścieków w Wierzawicach (planowane koszty 4.000.000 zł).

Działania te zostały zrealizowane na obszarze dorzecza Wisły w części wód objętej JCWP wymienionych w aPWŚK jako zadania Gminy: Leszczynka RW20001622692 (kod JCWP), JCWP Lubinka RW200017227129 (kod JCWP) i JCWP – Dopływ spod Cieplic RW20001722716 (kod JCWP). Zadania te zostały zaplanowane na lata 2005-2021.

- za 2021 r.

Arkusz **PGW** określał realizację działań wskazanych w aPWŚK obejmujących następujące inwestycje w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Brzoza Królewska (planowane koszty 14.002.444 zł), Maleniska (planowane koszty 627.274 zł), Biedaczów i Gwizdów (planowane koszty 633.489 zł), Hucisko (planowane koszty 1.807.393 zł), Wierzawice (planowane koszty 4.000.000 zł), Piskorowice (planowane koszty 9.083.263 zł), Rzuchów (planowane koszty 2.436.377 zł) oraz budowy kolektora tłoczego z m. Rzuchów do oczyszczalni ścieków w m. Wierzawice (planowane koszty 701.930 zł).

Wyżej wymienione działania dotyczyły obszaru dorzecza Wisły w części wód objętej JCWP wymienionych w aPWŚK jako zadania Gminy: Leszczynka RW20001622692 (kod JCWP), JCWP Lubinka RW200017227129 (kod JCWP) i JCWP – Dopływ spod Cieplic RW20001722716 (kod JCWP).

Zadania te dotyczyły gospodarki komunalnej w grupie działań pod nazwą „Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych” i finansowane były ze środków krajowych i europejskich. Zadania te zostały zaplanowane na lata 2021-2025. W 2021 r. została zrealizowana budowa kanalizacji w miejscowościach: Brzoza Królewska, Maleniska, Biedaczów, Gwizdów i Hucisko.

- za 2022 rok:

Arkusz **PGW** określał realizację działań wskazanych w aPWŚK obejmujących następujące inwestycje: budowa oczyszczalni ścieków w Wierzawicach (planowany koszt realizacji 4.000.000 zł), budowa kanalizacji w miejscowości Piskorowice (planowany koszt realizacji 9.083.263 zł), budowa kanalizacji w miejscowości Rzuchów (planowany koszt realizacji 2.436.377 zł) oraz budowa kolektora tłoczego z m. Rzuchów do oczyszczalni ścieków w m. Wierzawice (planowany koszt realizacji 701.930 zł). Wyżej wymienione działania znajdowały się na obszarze dorzecza Wisła w części wód objętej JCWP wymienionych w aPWŚK jako zadania Gminy: Leszczynka RW20001622692 (kod JCWP), JCWP Lubinka RW200017227129 (kod JCWP) i JCWP – Dopływ spod Cieplic RW20001722716 (kod JCWP).

Zadania te dotyczyły gospodarki komunalnej w grupie działań pod nazwą „Realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” i finansowane były ze środków krajowych i europejskich. Zakres tych zadań został zaplanowany na lata 2021-2025.

W sprawozdaniu wykazano, że w latach 2018 – 2022 na obszarze sześciu JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy obejmujących 825 nieruchomości

przeprowadzonych zostało łącznie 189 kontroli bezodpływowych zbiorników i 18 kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie gromadzenia ścieków oraz sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców.

Zgodnie z założeniami aPWŚK jest to zadanie, które powinien realizować Wójt Gminy, tj. prowadzić kontrole postępowania w zakresie gromadzenia oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata.

(akta kontroli str. 3 – 90, 401 - 484)

W wyjaśnieniu Wójt Gminy podał, że sprawozdania z realizacji aPWŚK uzupełniane były zgodnie z instrukcją dołączoną do formularza, przygotowanego i przekazanego na początku każdego roku kalendarzowego przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej. Sporządzone sprawozdania wysyłane były w formie elektronicznej na adres: sprawozdania@mgm.gov.pl i sprawozdania@mi.gov.pl w terminie do 28 lutego każdego roku.

(akta kontroli str. 626 - 627)

2. W latach 2018 – 2023 (do czasu zakończenia kontroli) do Wójta Gminy nie wpływały wnioski od organizatorów o umieszczenie w wykazie kąpielisk wydzielonego fragmentu wód powierzchniowych. Wójt Gminy nie organizował kąpieliska z własnej inicjatywy. W związku z tym nie opracowywano projektów uchwał, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁹. Na podstawie Programu ochrony środowiska dla Gminy¹⁰ ustalono, że na terenie Gminy znajduje się dziewięć zbiorników retencyjnych o łącznej powierzchni 140 tys. m³ i powierzchni 12,79 ha, co stanowi 0,064% ogólnej powierzchni Gminy. W ewidencji PGW Wody Polskie znajduje się jeden zbiornik wodny na potoku Tarłaka (RW200010227469) w miejscowości Brzózka Królewska¹¹. Zbiornik ten pełni rolę retencyjną i nie były na nim organizowane kąpieliska.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy¹² przewidują lokalizację dwóch nowych zbiorników wodnych, tj. na potoku Błotnia w miejscowości Giedlarowa i na potoku Lubinka w miejscowości Piskorowice. Planowany zbiornik w miejscowości Giedlarowa będzie pełnił rolę retencyjną, a w Piskorowicach będzie zbiornikiem rekreacyjnym.

(akta kontroli str. 91 – 94, 95, 96 – 109, 110 - 112)

3. Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg gminy prowadzą, w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej, ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków Gmina realizuje za pośrednictwem Stare Miasto Park Wierzawice sp. z o.o.,

⁹ Ustawa z 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U z 2023 r. poz. 1478 ze zm.)

¹⁰ Uchwała nr XLIII/254/2017 Rady Gminy Leżajsk z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Leżajsk na lata 2016 – 2019 z perspektywą do 2023” wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko”.

¹¹ Na podstawie informacji uzyskanej z PGW Wody Polskie Nadzór Wodny w Leżajsku wynika, że na potoku Tarłaka w km 6+474 znajduje się jaz piętrzący za pomocą którego powstał zbiornik wodny w Brzózce Królewskiej (właściciel Gmina Leżajsk). PGW Wody Polskie są zarządcą i właścicielem tylko urządzenia piętrzącego, które znajduje się na jej ewidencji. Nadzór Wodny Leżajsk nie dysponuje żadnym zbiornikiem, jedynie zarządza urządzeniami piętrzącymi na zbiornikach na terenie działalności Nadzoru Wodnego w Leżajsku.

¹² Uchwała nr 111/2022 Rady Gminy Leżajsk z dnia 30 października 2022 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenu wsi Giedlarowa, opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z dnia 16 grudnia 2022 r. poz. 5318.

Uchwała nr XVIII/102/2007 Rady Gminy Leżajsk z dnia 30 października 2007 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenu położonego we wsi Piskorowice, opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z dnia 29 listopada 2007 r. poz. 2234.

w której objęła w 100% kapitał zakładowy. Stare Miasto Park sp. z o.o. eksploatuje ujęcia wody w miejscowościach: Giedlarowa, Brzoza Królewska, Przychojec, Dębno wraz ze stacjami uzdatniania i sieciami wodociagowymi oraz oczyszczalnię ścieków w Wierzawicach wraz z siecią kanalizacji sanitarnej.

Ustalono, że w Urzędzie prowadzona była w formie elektronicznej ewidencja zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych na terenie Gminy z wykorzystaniem programu RADIX – GOK+ 4.51.176. Ewidencja ta prowadzona była we współpracy z zarządcą sieci kanalizacyjnych tj. spółką z o.o. Stare Miasto – Park. Dokumentami źródłowymi do sporządzania ewidencji zbiorników bezodpływowych były: formularze zgłoszeń właścicieli nieruchomości, protokoły kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, wyrysy z istniejącą siecią kanalizacyjną, a także umowy na podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej.

Program RADIX – GOK+ 4.51.176 zawiera m.in. dane dotyczące adresu nieruchomości/ nr ewidencyjnego działki, sposobów gromadzenia nieczystości ciekłych z nieruchomości, prowadzenie ich kontroli. Ewidencja zbiorników bezodpływowych prowadzona jest w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz wykorzystywana do opracowywania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej w Gminie.

W systemie ewidencji prowadzonej z wykorzystaniem programu RADIX – GOK+ 4.51.176 wykazywana była także liczba urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych do gromadzenia nieczystości ciekłych (liczba przyłączy kanalizacyjnych, zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków, a także przyłączy wodociagowych).

W ewidencji Urzędu wykazanych zostało według stanu na koniec: 2018 r. – 2350 nieruchomości posiadających zbiorniki bezodpływowe, 2019 r. – 2274, 2020 r. – 2199, 2021 r. – 2044 i 2022 r. – 1790. W okresie tym zwiększyła się ilość przyłączy kanalizacyjnych z 2354 wg stanu na koniec 2018 r. do 4167 na koniec 2022 r. podobnie przydomowych oczyszczalni ścieków z 29 do 66.

Odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych miejscowościach Gminy¹³ wg stanu na koniec 2022 r. wynosił od 0% w Piskorowicach i Rzuchowie do 90% w Dębnie, 92% w Giedlarowej, 93% w Wierzawicach, 99% w Przychojcu, 72% w Starym Mieście, 54% w Brzozie Królewskiej i w Maleniskach oraz 55% w Hucisku.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy w latach 2018 – 2022 zwiększyła się i wynosiła odpowiednio: 231,56 km, 232,12 km, 298,93 km, 321,69 km i 340,34 km. Ilość przyłączy wodociagowych w latach 2018 – 2022 wynosiła odpowiednio: 4942, 5295, 5345, 5451, 5536. Długość sieci wodociagowej w Gminie w tym okresie wynosiła odpowiednio: 229,99 km, 232,60 km, 239,63 km, 242,55 km i 244,12 km.

(akta kontroli str. 113 - 122)

Na terenie Gminy działalność prowadziło pięć podmiotów, ujętych w ewidencji Urzędu, które wpisane zostały do rejestru udzielonych zezwoleń¹⁴ na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Na podstawie sprawozdań pięciu podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych ustalono, że zmniejszyła się ilość nieczystości ciekłych odebranych z terenu Gminy i przekazanych do stacji zlewnej z 2883,2 m³ w 2018 r. do 1629,4 m³ w 2022 r.

(akta kontroli str. 123 – 203)

¹³ Pismo Urzędu Gminy Leżajsk z dnia 1 lutego 2023 r. w odpowiedzi na pismo Urzędu Marszałkowskiego z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie informacji dotyczących liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnych i wodociagowych oraz odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do tych sieci w Gminie wg stanu na koniec 2022 r.

¹⁴ Art. 7 ust.6b ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie.

Analiza dokumentacji dotyczącej 20 nieruchomości z terenu Gminy ujętych w ewidencji zbiorników bezodpływowych w zakresie jej kompletności oraz kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych wykazała, że:

- W Urzędzie prowadzona jest ewidencja zbiorników bezodpływowych zawierająca m.in. nazwisko i imię i adres nieruchomości/ nr ewidencyjny działki, sposób gromadzenia nieczystości ciekłych z nieruchomości, prowadzone kontrole. Informacje powyższe umożliwiały weryfikację właścicieli nieruchomości, na których zlokalizowane były zbiorniki bezodpływowe i częstotliwość ich kontroli,
- we wszystkich 20 przypadkach do właścicieli nieruchomości skierowano wezwania¹⁵ do przedłożenia w Urzędzie umów z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Właściciele nieruchomości zobowiązani zostali do okazania umów oraz dowodów uiszczania opłat za usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych, w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Analiza 20 dokumentacji wykazała, że 10 właścicieli nieruchomości okazało stosowne umowy na wywóz nieczystości i przedstawiło dowody opłat za te usługi. W przypadku właścicieli 10 nieruchomości nieposiadających dokumentacji potwierdzającej opróżnianie zbiorników sporządzone zostały notatki służbowe wskazujące terminy podpięcia do sieci kanalizacji sanitarnej. W dokumentacji Urzędu znajdują się zawarte umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (dla odbiorców indywidualnych) pomiędzy Stare Miasto Park sp. z o.o. a właścicielami nieruchomości (nieposiadającymi dokumentacji potwierdzającej opróżnianie zbiorników).

(akta kontroli str. 204 – 283)

W wyjaśnieniu Wójt Gminy podał, że kontrole częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych odbywały się w sposób losowy lub w trakcie postępowań administracyjnych (spory wodno-kanalizacyjne). Kontrole w tym zakresie prowadzone były także w przypadku zakończenia budowy sieci kanalizacji sanitarnej w danej miejscowości Gminy. Czynności kontrolne poprzedzone zostają weryfikacją informacji o właścicielu nieruchomości. Wypisując wezwania i przeprowadzając kontrolę opróżniania zbiorników bezodpływowych z nieruchomości na terenie gminy Leżajsk dokonuje się dokładnej weryfikacji nieruchomości, ustala się właściciela danej nieruchomości (ewidencja mieszkańców, wykaz domów, które mają nadany numer – referat Mienia Komunalnego i Rolnictwa, Gospodarka Nieruchomościami – program „Adres” prowadzone ewidencje adresów, nadania numerów domów oraz Dział – Meldunki dla potwierdzenia ilości osób zameldowanych). W przygotowaniu do kontroli wykorzystywane były informacje zamieszczone na mapie dostępnej w Urzędzie Gminy Leżajsk – GEOPORTAL 2 (Geoportal Powiatu Leżajskiego) – Uzbrojenia. Poprzez wpisanie adresu lub numeru działki generowany jest wypis właściciela nieruchomości, a także wgląd na mapie czy istnieje sieć kanalizacyjna lub czy jest możliwość podpięcia nieruchomości w danym miejscu lub czy nie ma takiej możliwości. Do dokonania dokładnej weryfikacji osób podpiętych lub nie podpiętych do sieci kanalizacyjnej Gmina kontaktuje się ze Spółką Stare Miasto-Park Sp. z o.o., gdzie są podpisywane umowy na przyłącz kanalizacji sanitarnej w sprawie wykazu takich danych dla wyeliminowania osób niepodpiętych.

(akta kontroli str. 626 – 627)

4. Zgodnie z art. 3 ust. 3 punkt 2 ucpq, gminy prowadzą, w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej, ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

¹⁵ Art. 9a ust. 1 ucpq – wójt sprawuje kontrole przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy.

Ustalono, że Urząd w formie elektronicznej prowadzi ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków z wykorzystaniem programu RADIX – GOK+ 4.51.176 we współpracy z zarządcą sieci kanalizacyjnych tj. Stare Miasto – Park sp. z o.o. Program RADIX – GOK+ 4.51.176 zawiera m.in. dane dotyczące: właściciela instalacji, adresu nieruchomości, wydajności w m³/h, daty zgłoszenia oraz daty kontroli.

Wg stanu na koniec I półrocza 2023 r. wskazanych zostało na terenie Gminy 71 nieruchomości posiadających przydomową oczyszczalnię ścieków. W latach 2018 – 2022 zwiększyła się ilość przydomowych oczyszczalni ścieków (wg stanu na koniec poszczególnych lat wynosiła odpowiednio: 29, 36, 41, 55, 66).

(akta kontroli str. 284 – 287)

Analiza dokumentacji dotyczącej 20 nieruchomości z terenu Gminy ujętych w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie jej kompletności oraz kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych wykazała, że:

- w Urzędzie prawidłowo i rzetelnie prowadzona była ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków,
- z 20 nieruchomości ujętych w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, w przypadku 7 właścicieli nieruchomości przeprowadzona została kontrola w zakresie częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych¹⁶. W wyniku tych kontroli ustalono, że we wszystkich przypadkach przedłożone zostały umowy na opróżnianie osadników z przydomowych oczyszczalni ścieków zawarte ze Stare Miasto Park sp. z o.o. oraz dowody zapłaty za odbiór nieczystości ciekłych. W przypadku 13 właścicieli nieruchomości przydomowe oczyszczalnie ścieków zostały zgłoszone do ewidencji Urzędu w latach 2021 – 2022.

(akta kontroli str. 288 – 387)

W kontrolowanym okresie obowiązywały następujące Wieloletnie Plany Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na terenie Gminy, przedłożone przez Stare – Miasto Park sp. z o.o.:

- Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na terenie Gminy na lata 2018 – 2019, przyjęty uchwałą nr LVII/335/2017 Rady Gminy Leżajsk z dnia 30 października 2017 r.
- Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na terenie Gminy na lata 2020 – 2022, przyjęty uchwałą nr 11/2020 Rady Gminy Leżajsk z dnia 25 lutego 2020 r.

Dane zamieszczone w ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków Urzędu wykorzystane zostały do opracowania ww. Planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie Gminy obowiązujących w latach 2018 – 2022.

(akta kontroli str. 388 – 389)

5. Zgodnie z założeniami aPWŚK kontrola postępowania w zakresie gromadzenia oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców powinna być prowadzona z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata. Na obszarze sześciu JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy, a wskazanych w aPWŚK jako zadania Wójta Gminy obejmujących ok. 825 nieruchomości przeprowadzonych zostało łącznie 189 kontroli bezodpływowych zbiorników i 18 kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie gromadzenia ścieków oraz sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców.

¹⁶ kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata.

Ustalono, że na obszarze sześciu JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy i wskazanych w aPWŚK wskaźnik gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej wynosił od 71% do 91%.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzonych zostało łącznie 207 kontroli bezodpływowych zbiorników i 25 kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie gromadzenia ścieków oraz sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców. W wyniku postępowań kontrolnych właściciele nieruchomości zobowiązani zostali do okazania umów i dowodów uiszczania opłat za usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Liczba przeprowadzonych w latach 2018 – 2022 kontroli zbiorników bezodpływowych w poszczególnych miejscowościach Gminy i podłączonych nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej w tych miejscowościach oraz ilość zbiorników bezodpływowych w ewidencji Urzędu przedstawiała się następująco:

- w Brzósze Królewskiej - 76 kontroli, podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 54% z 1070 nieruchomości, 530 zbiorników bezodpływowych,
- w Gwizdowie – 82 kontrole, podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 66% z 193 nieruchomości, 89 zbiorniki bezodpływowe,
- w Biedaczowie – 29 kontroli, podłączonych do sieci kanalizacyjnej - 53% z 237 nieruchomości, 125 zbiorników bezodpływowych,
- w Hucisku – 20 kontroli, podłączonych do sieci kanalizacyjnej - 55% z 229 nieruchomości, 138 zbiorników bezodpływowych.

W dziewięciu miejscowościach Gminy (z 13 ogółem) nie były przeprowadzane kontrole zbiorników bezodpływowych, tj.:

- w Chałupkach Dębniańskich – podłączonych do sieci kanalizacyjnej - 94% z 265 nieruchomości, 29 zbiorników bezodpływowych,
- w Dębnie – podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 90% z 373 nieruchomości, 34 zbiorników bezodpływowych,
- w Giedlarowej – podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 92% z 1252 nieruchomości, 119 zbiorników bezodpływowych,
- w Wierzawicach – podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 93% z 999 nieruchomości, 185 zbiorników bezodpływowych,
- w Maleniskach – podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 54% z 93 nieruchomości, 54 zbiorników bezodpływowych,
- w Starym Mieście – podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 72% z 508 nieruchomości, 138 zbiorników bezodpływowych,
- w Piskorowicach – nie było podłączonych nieruchomości do sieci kanalizacyjnej; w ewidencji Urzędu było 281 nieruchomości i 269 zbiorników bezodpływowych. W 2024 r. planowane jest zakończenie budowy sieci kanalizacji sanitarnej z podłączeniem 220 gospodarstw,
- w Rzuchowie – nie było podłączonych nieruchomości do sieci kanalizacyjnej; w ewidencji Urzędu było 86 nieruchomości i 80 zbiorników bezodpływowych. W 2023 r. planowane zakończenie budowy kanalizacji sanitarnej z podłączeniem 80 gospodarstw.

(akta kontroli str. 482 – 484)

W wyjaśnieniu Wójt Gminy podał, że kontrole zbiorników bezodpływowych będą prowadzone w najbliższym czasie szczególnie w miejscowościach, w których jest niski wskaźnik nieruchomości objętych podłączeniem do sieci kanalizacyjnej. Ponadto w dwóch miejscowościach (Piskorowice, Rzuchów) zakończona będzie budowa sieci kanalizacji sanitarnej i w związku z tym przeprowadzona zostanie kontrola wszystkich nieruchomości posiadających zbiorniki bezodpływowe. W dwóch miejscowościach (Maleniska, Stare Miasto) wskaźnik podłączenia do sieci kanalizacyjnej wynosił 54% i 72% ale ilość zbiorników bezodpływowych w ewidencji Urzędu był niewielka (54 i 138). Ponadto kontrole zbiorników bezodpływowych były ograniczone w związku z obowiązującym stanem epidemiologicznym od marca 2020 r. do lipca 2023 r.

(akta kontroli str. 626 – 627)

Zgodnie z art. 9u ust. 1 upcg były przeprowadzane kontrole w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów upcg przez przedsiębiorców działających na terenie Gminy w zakresie przestrzegania przez przedsiębiorców warunków wykonywania działalności w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Potwierdzeniem przeprowadzonych kontroli były zawiadomienia o kontroli wraz z protokołami przeprowadzonych kontroli¹⁷.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 390 – 400, 482 - 484)

7. W aPWŚK obowiązującym w latach 2016 – 2021 na terenie Gminy stwierdzono występowanie sześciu JCWP i określone zostały działania dla Wójta Gminy w celu poprawy jakości wód.

Zgodnie z aPWŚK oraz IaPGW Gminie zostały przydzielone do realizacji następujące działania w celu utrzymania dobrego stanu wód lub jego poprawy, tj.

- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata,
- obowiązek uchwalenia wykazu kąpielisk w gminie,
- ewidencja zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej,
- ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej,
- ewidencja umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z upcg,
- obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.

Kontrola wykazała, że Wójt Gminy rozpoczął realizację ww. działań wskazanych w aPWŚK w sposób prawidłowy, tj. w terminie 3 lat od dnia ogłoszenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, w ramach którego działania te powinny być realizowane.

Zgodnie z aPWŚK na lata 2016-2021 lokalizacja na terenie Gminy JCWP i zakres podejmowanych na tych obszarach działań przez Wójta Gminy mających na celu osiągnięcie zaplanowanych celów środowiskowych przedstawiały się następująco:

1.RW20001622692 (kod JCWP) – **Leszczyńska**. Łączna powierzchnia JCWP wynosi 59,32 km² (zlokalizowana na terenie gmin: Grodzisko Dolne, Tryńcza i Żołynia), z czego na terenie Gminy Leżajsk powierzchnia wynosi 6,6 km², tj. 11,1% łącznej

¹⁷ zawiadomienie o kontroli nr: WSOŚ.6232.39.2020/1 z dn. 22 czerwca 2020 r. oraz protokół kontroli z dn. 8 lipca 2020 r. WSOŚ.6232.47.2021/1 z dn. 8 grudnia 2021 r. oraz protokół z kontroli z 17 grudnia 2021 r.)

powierzchni JCWP i 3,3% powierzchni Gminy (powierzchnia Gminy wynosi 198,5 km²). JCWP na terenie Gminy obejmuje część miejscowości:

- Giedlarowa – tereny bez zabudowy mieszkaniowej (las, powierzchnia użytków rolnych),
- Gwizdów – tereny bez zabudowy mieszkaniowej i z zabudową mieszkaniową obejmujące gospodarstwa domowe (86 nieruchomości).

Podejmowane działania to:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gwizdowie i w Biedaczowie¹⁸ (rozpoczęta w 2017 r. a zakończona w 2018 r.), z liczbą 67 gospodarstw podłączonych do kanalizacji,
- kontrola w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych: 17 kontroli w 2020 r. i 4 kontrole w 2021 r. (19 gospodarstw nie było podłączonych do kanalizacji)
- na obszarze JCWP nie było w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.

2.RW200017225589 (kod JCWP) – **Lubienia**. Łączna powierzchnia JCWP wynosi 93,4 km² (zlokalizowana na terenie gmin: Adamówka, Leżajsk i Sieniawa). Powierzchnia JCWP na terenie Gminy Leżajsk wynosi 1,2 km² (1,3% łącznej powierzchni zlewni) i 0,6% powierzchni Gminy. Brak zabudowy mieszkaniowej (las, użytki rolne) na terenie JCWP zlokalizowanej na obszarze Gminy. W związku z powyższym nie kontrolowano zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

3.RW200017227129 (kod JCWP) - **Lubinka** obejmuje część miejscowości Piskorowice (160 budynków mieszkalnych). Łączna powierzchnia JCWP wynosi 33,33 km² (zlokalizowana na terenie gmin: Adamówka, Kuryłówka, Leżajsk i Sieniawa), a na terenie Gminy Leżajsk 14,5 km² (43,5% powierzchni zlewni i 7,3% powierzchni Gminy).

Podejmowane działania to:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Piskorowicach rozpoczęta w 2022 r. z planowanym terminem zakończenia w 2024 r. (planowane podłączenie 156 gospodarstw),
- kontrola w zakresie sposobu oczyszczania nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych: 2 kontrole w 2020 r. i 4 kontrole w 2021 r.
- na terenie JCWP nie było w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.

4.RW20001722714 (kod JCWP) – **Dopływ spod Chałupek Dębniańskich** obejmuje część miejscowości Dębno (189 gospodarstw w zlewni przyłączonych do kanalizacji od 2004 r.) i Chałupki Dębniańskie (263 gospodarstw w zlewni, tj. 94% gospodarstw podłączonych do kanalizacji). Łączna powierzchnia JCWP 27,5 km² (zlokalizowana na terenie gmin: Grodzisko Dolne i Leżajsk), z tego na terenie Gminy 17,3 km² (tj. 62,9% powierzchni JCWP i 3,7% powierzchni Gminy).

Podejmowane działania to:

- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Dębnie w latach 2018 - 2022 (336 przyłączy, tj. 90% budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej)
- budowa/rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Chałupkach Dębniańskich zakończona w 2016 r. i podłączenie 127 gospodarstw. Rozbudowa sieci kanalizacji obejmowała 4 gospodarstwa w Dębnie i 1 w Chałupkach Dębniańskich. W miejscowościach tych wg stanu na koniec 2022 r. 91% budynków mieszkalnych podłączonych było do kanalizacji.
- brak kontroli na terenie JCWP w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych,

¹⁸ Projekt budowy sieci kanalizacji sanitarnej obejmował dwie miejscowości Gwizdów i Biedaczów. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze JCWP Leszczynka wymagała wykonania sieci kanalizacyjnej w tych miejscowościach w celu wpięcia do istniejącej sieci kanalizacyjnej w miejscowości Giedlarowa.

- na terenie JCWP nie było w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.RW20001722716 (kod JCWP) – **Dopływ spod Cieplic** obejmuje część miejscowości Rzuchów (11 budynków gospodarczych) i Piskorowice (102 gospodarstw domowych). Łączna powierzchnia 13,32 km² (zlokalizowana na terenie gmin: Kuryłówka, Leżajsk, Adamówka). Powierzchnia JCWP na terenie Gminy Leżajsk wynosi ok. 9,0 km² (67,6% powierzchni zlewni i tj. 4,5% powierzchni Gminy). W Rzuchowie brak podłączeń do sieci kanalizacji wg stanu na koniec 2022 r. Budowa kanalizacji rozpoczęta w 2022 r. i planowany termin październik 2023 r. (planowanych podłączeń ok. 80 gospodarstw w całej miejscowości).

Piskorowice – budowa kanalizacji od 2022 r. z planowanym terminem zakończenia 2024 r. (220 gospodarstw, w tym planowane podłączenie 102 gospodarstw z terenu JCWP).

Podejmowane działania to:

- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości od 2022 r. z planowanym podłączeniem 300 gospodarstw w 2024 r.
- brak kontroli w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych,
- na terenie JCWP nie było w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.

6.RW20001722732 (kod JCWP) – **Jagódka** obejmuje część miejscowości Stare Miasto (341 budynków mieszkalnych w Starym Mieście na terenie JCWP). Łączna powierzchnia JCWP wynosi 15,5 km² (zlokalizowana na terenie gmin: Leżajsk, Miasto Leżajsk i Nowa Sarzyna). Powierzchnia zlewni na terenie Gminy Leżajsk wynosi ok. 4,2 km² (27,1% powierzchni JCWP ogółem i 2,1% powierzchni gminy Leżajsk).

Podejmowane działania to:

- budowa kanalizacji w Starym Mieście od 2011 r. (aktualnie rozbudowa) została zakończona w 2012. Wg stanu na koniec 2022 r. wykonanych zostało 368 przyłączy, tj. 72% gospodarstw podłączonych do kanalizacji (ogółem 508 nieruchomości),
- kontrola w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych (1 kontrola w 2020 r. i 3 w 2021 r.),
- na terenie JCWP nie było w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.

Łączna powierzchnia JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy a wykazanych aPWŚK na lata 2016 -2021 wynosiła 52,8 km², tj. 26,5% powierzchni Gminy.

Wójt Gminy podejmował także inne działania realizowane na rzecz utrzymania dobrego stanu wód oraz jego poprawy na obszarze, który nie był określony w aPWŚK. Zakres tych działań nie był wykazywany w sprawozdaniach z realizacji aPWŚK w arkuszu PGW.

Wójt Gminy podejmował działania na rzecz utrzymania dobrego stanu wód oraz jego poprawy, w tym osiągnięcia celów środowiskowych dla wód na obszarze JCWP, który nie został wymieniony w aPWŚK, tj. RW200017227469 (kod JCWP) – **Tartakówka**. Łączna powierzchnia JCWP wynosi 52,57 km² (zlokalizowana na terenie gmin: Leżajsk, Nowa Sarzyna, Rakszawa, Żołynia) obejmującej większą część miejscowości Brzoza Królewska (ok.1235 budynków). Powierzchnia JCWP na terenie Gminy 36,9 km² (70,1% powierzchni JCWP i 18,6% powierzchni Gminy).

Podejmowane działania to:

- budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Brzoza Królewska (rozpoczęta w 2019 r. i zakończona w 2020 r.). Podłączonych zostało do sieci kanalizacji 575 przyłączy tj. 54% gospodarstw,
- kontrola w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych (36 kontroli w 2021 r. i 40 w 2023 r.)

- kontrola przydomowych oczyszczalni ścieków (2 kontrole w 2020 r i 5 w 2021 r.).
(akta kontroli str. 401 – 481, 482 – 484)

W Programie ochrony środowiska dla Gminy na lata 2016 – 2019 z perspektywą do 2023 roku wyszczególnionych zostało 13 JCWP, tym 6 ujętych w aPWŚK. Poza wymienionymi w aPWŚK Program ochrony środowiska Gminy wskazuje siedem następujących JCWP położonych na terenie Gminy: (1) PRLW200017227189 Błotnia o łącznej powierzchni 48,91 km², (2) PLRW200019227499 Trzebośnica od Krzywego do ujścia o łącznej powierzchni 65,44 km², (3) PLRW200017227449 Trzebośnica do Krzywego o łącznej powierzchni 112,107 km² (4) PLRW20002122733 San od Wisłoka do Ujścia o powierzchni 245,13 km² (5) PLRW2000192259 San od Wiaru do Wisłoka o powierzchni 339,51 km² (6) PLRW20001722736 Malinianka o powierzchni 44,94 km² (7) PLRW20001922699 Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia o powierzchni 140,54 km².

Na ww. obszarach JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy podejmowane były działania mające na utrzymanie dobrego stanu wód oraz jego poprawy, tj. realizowane były inwestycje w zakresie budowy, rozbudowy kanalizacji sanitarnej, przeprowadzane były kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie sposobu opróżniania nieczystości ciekłych. Zakres tych zadań dla Gminy nie wynikał z aPWŚK.

(akta kontroli str. 96 – 109, 485 - 588)

Wójt Gminy wyjaśnił, że kontrola i aktualizacja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków przeprowadzona była głównie w miejscowościach, w których została wybudowana lub rozbudowywana sieć kanalizacji sanitarnej, tj. Brzoza Królewska, Gwizdów, Biedaczów w celu weryfikacji oraz mobilizacji przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej. Aktualizacja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie koncentrowała się głównie w miejscowościach gdzie zakończono budowę sieci kanalizacyjnych. W miejscowości Brzoza Królewska w latach 2021-2023 przeprowadzono 76 kontroli nieruchomości, które są w zlewni Tartakówka. W najbliższym czasie przewidywana jest kontrola zbiorników bezodpływowych i osób mogących się podpiąć do sieci kanalizacyjnej, które nie były do tej pory podpięte przede wszystkim m.in. w miejscowościach: Piskorowice, Dębno, Chałupki Dębniańskie w celu mobilizacji mieszkańców do przestrzegania przepisów ucpg.

(akta kontroli str. 626 – 627)

W aktualizacji aPWŚK z 2023 r. wykazanych zostało na terenie Gminy siedem jednolitych części wód powierzchniowych, które nie były ujęte w programie aPWŚK 2016 – 2021, tj.:

1. PLRW200017227189 **Błotnia** o powierzchni całkowitej JCWP wynoszącej 48,91 km², z czego powierzchnia JCWP na terenie Gminy Leżajsk – 26,7 km², tj. 54,5% powierzchni JCWP i 13,5% powierzchni Gminy,
2. PLRW200019227499 **Trzebośnica od Krzywego do ujścia** o powierzchni całkowitej JCWP – 65,44 km², z czego powierzchnia na terenie Gminy – 14,8 km², tj. 22,6% powierzchni JCWP i 7,5 % powierzchni Gminy,
3. PLRW200010227439 **Trzebośnica do Krzywego** o powierzchni całkowitej JCWP 112,07 km², z czego powierzchnia na terenie Gminy – 6,0 km², tj. 5,4% powierzchni JCWP i 3,0% powierzchni Gminy,
4. PLRW20001222999 **San od Wisłoka do ujścia**, o powierzchni całkowitej JCWP – 245,13 km², z czego powierzchnia na terenie Gminy – 50,6 km², tj. 20,6% powierzchni JCWP i **25,5%** powierzchni Gminy,

5. PLRW2000112259 **San od Wiaru do Wisłoka** o powierzchnia całkowita JCWP – 339,51 km², z czego powierzchnia na terenie Gminy – 4,5 km², tj. 1,3% powierzchni JCWP i **2,3%** powierzchni Gminy,

6. PLRW20001722736 **Malinianka** o powierzchnia całkowita JCWP – 44,94 km², z czego powierzchnia na terenie Gminy – 15,5 km², tj. 34,4% powierzchni JCWP i 7,8% powierzchni Gminy,

7. PLRW20001922699 **Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia** o powierzchnia całkowita JCWP – 140,54 km², z czego powierzchnia na terenie Gminy – 9,7 km², tj. 6,9% powierzchni JCWP 4,9 % powierzchni Gminy.

(akta kontroli str. 485 - 588)

W wyjaśnieniu Wójt Gminy wskazał, że w opracowywaniu aktualizacji aPWŚK 2016 – 2021 oraz w aktualnej aktualizacji w 2023 r. Gmina nie uczestniczyła.

(akta kontroli str. 626 – 627)

W latach 2018 – 2022 na terenie Gminy wybudowanych/rozbudowanych zostało 130,22 km długości sieci kanalizacji sanitarnej i wykonanych zostało 1380 przyłączy. Wydatki na ten cel pochodzące z budżet Gminy i środków UE wynosiły łącznie 35.990.132 zł, tj.

- w 2018 r. – 0,43 km z 92 przyłączami (Wierzawice, Gwizdów, Biedaczów), wydatki wynosiły – 7.208.157 zł,

- w 2019 r. – 28,24 km z 162 przyłączami (Brzoza Królewska I etap), wydatki – 278.658 zł,

- w 2020 r. – 66,44 km z 135 przyłączami (Brzoza Królewska, Hucisko, Maleniska, Gwizdów), wydatki – 16.970.658 zł,

- w 2021 r. – 16,46 km z 535 przyłączami (Brzoza Królewska, Hucisko, Maleniska, Gwizdów, Stare Miasto, Wierzawice, Piskorowice, Rzuchów), wydatki – 3.887.434 zł,

- w 2022 r. – 18,65 km z 456 przyłączami (Maleniska, Hucisko, Brzoza Królewska, Biedaczów, Giedlarowa, Dębno, Wierzawice, Stare Miasto, Piskorowice, Gwizdów, Przychojec, Rzuchów), wydatki – 7.645.225 zł.

(akta kontroli str. 608 – 622)

Ustalono, że Gmina prowadziła ewidencja umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ucpg. Obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy i nieruchomości niezamieszkałych określony został w uchwałach Rady Gminy Leżajsk w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (wraz z uchwałami zmieniającymi)¹⁹.

Gmina realizowała także inny zakres zadań określony w aPWŚK, tj. organizowała i prowadziła odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, zgodnie z art. 6c ust. 1 ucpg. W latach 2018 – 2022 systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objętych zostało 100% nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych przez mieszkańców. W 2018 r. systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objętych zostało 5255 gospodarstw, w tym 61 gospodarstw nie prowadziło selektywnego zbierania odpadów, w 2019 r. z 5355 gospodarstw, 51 nie zbierało odpadów w sposób

¹⁹ Uchwała Nr LIX/362/2017 z 5 grudnia 2017 r., Nr 45/2021 z 7 czerwca 2021 r., Nr 37/2022 z dnia 29 kwietnia 2022 r.

selektywny, w 2020 r. – 5431, a w 2022 r. - 5598. W okresie od 2020 r. właściciele nieruchomości nie mogli deklarować nieselektywnego zbierania odpadów²⁰.

Stosownie do art. 3 ust. 3 pkt. 3 ucpg w Urzędzie Gminy prowadzony był rejestr umów na odbieranie odpadów komunalnych zawartych między Stare Miasto Park sp. z o.o. a właścicielami nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy²¹ (niezamieszkałych), a powstają odpady komunalne.

(akta kontroli str. 589, 590 – 605)

8. W okresie objętym kontrolą Wójt Gminy nie realizował inwestycji lub działań mogących wpłynąć na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych²² czyli wymagających zgodnie z art. 425 ust.1 upw uzyskania oceny wodnoprawnej.

W związku z powyższym w latach 2018 – 2022 Wójt Gminy nie występował o uzyskanie oceny wodnoprawnej. Inwestycje, które były przez Gminę realizowane nie wymagały oceny wodnoprawnej.

(akta kontroli str. 623 – 625)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ewidencja zbiorników bezodpływowych była prowadzona przez Urząd nierzetelnie, gdyż zawarte w niej dane były nieaktualne.

Zastępca Wójta wyjaśnił, że ewidencja zbiorników bezodpływowych prowadzona jest w programie RADIX-GOK+4.15.176, dane do ewidencji były wprowadzone dużo wcześniej (kilka lat temu) na podstawie dostępnych zasobów mapowych. Na tej mapie przedstawione są zbiorniki na ścieki sanitarne wraz z przyłączem do budynku. Na tej podstawie stworzono ewidencję zbiorników bezodpływowych. Nie była prowadzona aktualizacja na bieżąco, gdyż aktualizacja jest planowana w terminie po zakończeniu budowy kanalizacji na terenie całej Gminy Leżajsk.

(akta kontroli str. 626-629)

2. W okresie objętym kontrolą w dziewięciu z 13 miejscowości wchodzących w skład Gminy nie przeprowadzono żadnej kontroli w zakresie wywiązywania się przez właścicieli nieruchomości z obowiązków prawidłowego zagospodarowania ścieków sanitarnych.

Łączna powierzchnia JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy a wykazanych aPWŚK na lata 2016 -2021 wynosiła 52,8 km, tj. 26,5% powierzchni Gminy. Ustalono, że na obszarze JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy, wymienionych w aPWŚK jako zadania Gminy obejmujących ok. 825 nieruchomości przeprowadzonych zostało łącznie 189 kontroli bezodpływowych zbiorników i 18 kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie gromadzenia ścieków oraz sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców.

²⁰ Zmiana przepisów ucpg z 6 września 2019 r., a także Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy oraz uchwały Rady Gminy Leżajsk nr LIX/362/2017 Rady Gminy Leżajsk z dnia 5 grudnia 2017 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki takiej opłaty.

²¹ Mieszkańcy składają deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (wzór załącznik do uchwały Rady Gminy Leżajsk)

²² Art. 56, art. 57, art. 59 oraz art. 61 upw, w zakresie: korzystania z usług wodnych; długotrwałego obniżenia poziomu zwierciadła wody podziemnej; piętrzenia wody podziemnej; rekultywacji wód powierzchniowych lub wód podziemnych; wprowadzania do śródlądowych wód powierzchniowych substancji hamujących rozwój glonów; wykonania urządzeń wodnych; regulacji wód, zabudowy potoków górskich oraz kształtowania nowych koryt cieków naturalnych; zmiany ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód mającej wpływ na warunki przepływu wód; robót i obiektów budowlanych mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej; działań, o których mowa w art. 227 ust. 3 upw.

Zastępca Wójta wyjaśnił, że kontrolę zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni Gmina przeprowadzała w miejscowościach, w których została wybudowana lub rozbudowana sieć kanalizacji sanitarnej, tj. Brzoza Królewska, Gwizdów, Biedaczów w celu weryfikacji oraz mobilizacji do przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej. Gmina głównie koncentrowała się na nowo wybudowanych sieciach kanalizacyjnych.

W najbliższym czasie przewidywana jest kontrola zbiorników bezodpływowych i osób mogących się podpiąć do sieci kanalizacyjnej, które nie były do tej pory podpięte, przede wszystkim m.in. w miejscowościach: Piskorowice, Dębno, Chałupki Dębiańskie w celu mobilizacji mieszkańców do ustosunkowania się do ucpg.

(akta kontroli str. 626-627)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK formułuje następujące wnioski:

1. Zapewnienie aktualności ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu wykonywania na jej podstawie kontroli częstotliwości ich opróżniania.
2. Przeprowadzanie we wszystkich miejscowościach Gminy kontroli postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców (w zbiornikach bezodpływowych) oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych (w przydomowych oczyszczalniach ścieków), z częstotliwością raz na trzy lata.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 16 listopada 2023 r.

Kontroler
Alina Walenia
główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/